

Κείμενο 1

Έφηβοι στην πρίζα

Το παρακάτω κείμενο (διασκευή) υπογράφεται από τον Άθω Δημουλά. Δημοσιεύτηκε στο Περιοδικό «Κ» της ηλεκτρονικής εφημερίδας Η Καθημερινή στις 28.01.2019.

Πριν από περίπου δέκα με δώδεκα χρόνια, ο κόσμος άλλαξε. Ο κόσμος των κινητών τηλεφώνων, έστω. Κυκλοφόρησαν τα iPhone¹ και το σύστημα Android², η οθόνη αφής αντικατέστησε τα παραδοσιακά πλήκτρα, η σύνδεση στο ίντερνετ έγινε δεδομένη πολυτέλεια και τα social media³ εξελίχθηκαν σε ένα παγκόσμιο σπίτι. Κάπως έτσι τα 122 εκατ. τηλέφωνα που πουλήθηκαν το 2007 έφτασαν μια δεκαετία αργότερα στο 1,5 δισεκατομμύριο. Είναι τα χρόνια που τα παιδιά που γεννήθηκαν στην αυγή της νέας χιλιετίας αποκτούσαν την πρώτη τους προσωπική συσκευή.

Είναι η γενιά των σημερινών εφήβων, την οποία οι κοινωνιολόγοι ονομάζουν Generation Z⁴, η πρώτη γενιά που δεν έχει μνήμες από έναν κόσμο χωρίς ίντερνετ, είναι τα παιδιά που έμαθαν από νωρίς πώς είναι να χτυπάει ένα κινητό τηλέφωνο στο σπίτι, είναι τα παιδιά που εξοικειώθηκαν από μικροί με τις οθόνες και σήμερα διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους μέσα από τα προφίλ τους στα social media.

Την ίδια ακριβώς στιγμή που τα «έξυπνα» τηλέφωνα άρχισαν να εξαπλώνονται, άρχισε να παρατηρείται και μια σημαντική αλλαγή στη συμπεριφορά των εφήβων. Σύμφωνα, λοιπόν, με μια αμερικανική έρευνα («Monitoring the Future»⁵) φαίνεται ότι οι σημερινοί έφηβοι βγαίνουν έξω πολύ λιγότερο, δεν επιδιώκουν τις κοινωνικές συναναστροφές, αλλά ούτε και την ανεξαρτησία τους από την πατρική οικογένεια, ενώ εμφανίζονται απρόθυμοι να εμπλακούν συναισθηματικά μεταξύ τους. Η έρευνα έδειξε, επίσης, ότι μετά το 2007 (ημερομηνία κυκλοφορίας του πρώτου iPhone) οι έφηβοι σαν να άλλαξαν ξαφνικά γνώμη και άρχισαν να απαντούν όλο και συχνότερα καταφατικά στην ερώτηση αν νιώθουν μοναξιά. Προφανώς ένιωθαν. Κι ας αντάλλασσαν όλη τη μέρα μηνύματα. Γιατί τελικά βρίσκονταν μόνοι στο δωμάτιό τους.

---

¹ Προϊόν της Apple, κατασκευάστριας εταιρείας συσκευών κινητής τηλεφωνίας

² Λειτουργικό σύστημα για συσκευές κινητής τηλεφωνίας

³ Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

⁴ Γενιά Z

⁵ Παρακολουθώντας το μέλλον

Για τους σημερινούς εφήβους το κινητό σπάνια κλείνει. Ή και ποτέ. Οι περισσότεροι κοιμούνται δίπλα του. Η μέρα τους τελειώνει με μια ματιά στην οθόνη και αρχίζει με τον ίδιο τρόπο. Ακόμα και όταν οι έφηβοι βρίσκονται μεταξύ τους, τα τηλέφωνα τους δεν κρύβονται στις τσέπες ή στις τσάντες τους. Στο τραπέζι της καφετέριας τα smartphones⁶ είναι ακουμπισμένα δίπλα στο ποτήρι του καθενός και πολλές φορές μάλιστα χρησιμοποιούνται, γιατί υπάρχει σε εξέλιξη μια παράλληλη συζήτηση σε κάποια εφαρμογή ανταλλαγής μηνυμάτων ή γιατί κάποιος έκανε μια ανάρτηση που απαιτεί σχολιασμό ή και απλή παρατήρηση. Ταυτόχρονα, ο φόβος τού να χάνεις τις εξελίξεις και να νιώθεις ότι αποκόπτεσαι από όσα συμβαίνουν αποτελεί ένα κοινωνικό άγχος της εποχής των social media που βασανίζει τους χρήστες του διαδικτύου ανεξαρτήτως ηλικίας, αλλά μπορεί να γίνει εξαιρετικά επώδυνο ειδικά στις πιο ευαίσθητες προσωπικότητες ή στις νεαρές ηλικίες.

Ωστόσο, παρά τις ενδείξεις για τον επιζήμιο χαρακτήρα της εμμονικής σχέσης των εφήβων με τα κινητά τους τηλέφωνα, αλλά και τα ιατρικά προβλήματα που προκαλεί η συχνή τους χρήση και το ακατάπαυστο σερφάρισμα (ακτινοβολία, πονοκέφαλοι, ζαλάδες, δυσκολία στον ύπνο κ.ά.), το τελευταίο που χρειάζεται είναι να φτάσουμε σε σημείο δαιμονοποίησης⁷. Το καινούργιο δυσκολευόμαστε να το αποδεχτούμε. Και παραγνωρίζεται το γεγονός ότι από τα κινητά τηλέφωνα οι έφηβοι έχουν επίσης πολλά να κερδίσουν. Το ζήτημα είναι προφανώς, και ως συνήθως, να βρεθεί ισορροπία. Πώς θα περιοριστεί η ανεξέλεγκτη χρήση αυτής της πανίσχυρης συσκευής. Η ουσία, όμως, είναι ότι τα κινητά τηλέφωνα δεν έχουν για την ώρα καταστρέψει καμία γενιά. Τη διαμορφώνουν. Την έχουν αλλάξει. Όπως έχουν αλλάξει τα πάντα.

Κείμενο 2

Νικηφόρος Βρεττάκος (1912 – 1991)

Το βάθος της φωνής

Στην ποιητική συλλογή «Το βάθος του κόσμου» (εκδ. Ματαράγκας, 1961), ο Βρεττάκος πειραματίζεται σε μια νέα ποιητική φόρμα που στηρίζεται στη λεγόμενη οπτική ποίηση, η οποία δημιουργείται για να «βλέπεται» και όχι μόνο για να διαβάζεται, ώστε να μετατρέπει το γλωσσικό μήνυμα σε οπτικό.

Κλείσε μου μια φωνή σ' ένα φάκελο

να την έχω μαζί μου –

Η φωνή σου

είναι ένα δέντρο από τίμιο ξύλο.

---

⁶ «Έξυπνα» κινητά τηλέφωνα

⁷ Αποδίδω αδίκως σε έναν παράγοντα την ευθύνη για κάτι

Δεν την άκουσα χτες ούτε σήμερα κι' είναι
γλυκύτερη ακόμη κι απ' τη φλόγα που άνθιζε
του τζακιού μας το κούτσουρο το χειμώνα.
Ξημερώνει η φωνή σου.

Ανάβει

το φάρο στη θάλασσα, τον έσπερο πάνω
στον ουρανό.

Αύριο είναι

Κυριακή και δεν ξέρω πώς να κάμω γιατί είναι
τα καλά μου η φωνή σου.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια στάση (θετική, αρνητική, μετριοπαθή) φαίνεται, τελικά, να υιοθετεί ο συντάκτης του Κειμένου 1 απέναντι στη σχέση που έχουν αναπτύξει οι σημερινοί έφηβοι με τα κινητά τους τηλέφωνα; Ποια είναι η θέση του για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτήν την καινούρια «πραγματικότητα» (60 – 70 λέξεις);

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 («Είναι η γενιά... από τα προφίλ τους στα social media») επαναλαμβάνεται ένα ρήμα και δυο ουσιαστικά. Αφού τα εντοπίσεις (μονάδες 3), να αποτιμήσεις το νοηματικό αποτέλεσμα που πετυχαίνουν (μονάδες 2) και τη λειτουργία τους στη συνοχή των νοημάτων (μονάδες 5).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να επιλέξεις και να μεταφέρεις στο απαντητικό σου φύλλο τη σωστή απάντηση για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις, οι οποίες βασίζονται στο Κείμενο 1 (μία μόνο από τις τέσσερις προτεινόμενες απαντήσεις είναι σε κάθε περίπτωση ορθή):

1. Η παρουσία αρκετών λέξεων ξένης προέλευσης στο Κείμενο 1 συνδέεται με:

α. το είδος του κειμένου (άρθρο)

β. την πρόθεση του συντάκτη του κειμένου να προβάλλει ένα πιο μοντέρνο πρόσωπο

γ. το θέμα που πραγματεύεται το κείμενο

δ. την πρόθεση του συντάκτη του κειμένου να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες

2. «αλλά μπορεί να γίνει εξαιρετικά επώδυνο ειδικά στις πιο ευαίσθητες προσωπικότητες ή στις νεαρές ηλικίες»: στο παραπάνω γλωσσικό περιβάλλον, η υπογραμμισμένη λέξη έχει ως αντώνυμή της τη λέξη:

α. οδυνηρό

β. δυσάρεστο

γ. καταπραϋντικό

δ. τραυματικό

3. «... τα social media εξελίχθηκαν σε ένα παγκόσμιο σπίτι» στην υπογραμμισμένη λέξη η γλώσσα έχει χρήση:

α. κυριολεκτική

β. επίσημη

γ. ειρωνική

δ. μεταφορική

4. «Το ζήτημα είναι προφανώς, και ως συνήθως, να βρεθεί ισορροπία»: ο αρθρογράφος με την επιλογή της υποτακτικής έγκλισης:

α. απαγορεύει

β. αποτρέπει

γ. επιβάλλει

δ. προτείνει

5. Στην περίοδο λόγου «Σύμφωνα, λοιπόν, με μια αμερικανική έρευνα («Monitoring the Future») φαίνεται ότι οι σημερινοί έφηβοι βγαίνουν έξω πολύ λιγότερο» τα εισαγωγικά στην παρένθεση δηλώνουν:

α. ειδικό όρο

β. μεταφορική χρήση της γλώσσας

γ. ειρωνεία

δ. τίτλο/επωνυμία

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποια είναι τα συναισθήματα που φαίνεται να έχει το ποιητικό υποκείμενο για το πρόσωπο στο οποίο απευθύνεται και με ποιον τρόπο εκδηλώνονται στο Κείμενο 2; Ποια συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση του ποιήματος και γιατί; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 15